

Palveluverkkoselvitys

Kirjasto- ja kulttuuripalvelut

Sisällys

1.	Kuntien tehtäviä koskeva lainsäädäntö.....	3
2.	Kirjasto- ja kulttuuripalveluiden nykytilanne ja nykyiset yksiköt.....	5
2.1.	Kirjastopalvelut.....	5
2.2.	Kulttuuripalvelut.....	6
2.3.	Toiminnan järjestämisen kustannukset 2018.....	7
2.4.	Maksutulot kirjasto- ja kulttuuripalveluissa.....	8
3.	Käytössä olevat tilat ja asiakasmäärien kehitys.....	9
4.	Esitettävät muutokset.....	11
5.	Muutosten kustannusvertailu ja vaikutusten arviointi.....	13

1. Kunnan tehtäviä koskeva lainsäädäntö

Kaikki kirjasto- ja kulttuuripalveluita ohjaava lainsäädäntö on uudistunut viime vuosina, ensimmäisenä kirjastolaki 2017, kuntien kulttuuritoimintalaki 2019 ja uudistettu museolaki tulee voimaan vuoden 2020 alusta. Lainsäädäntöön ei siis lähivuosina ole odotettavissa suuria muutoksia.

Kirjastolaissa (2017) lain tavoitteet ja yleisen kirjaston tehtävät on määritelty aiempaa laajemmin.

Kirjastolain tavoitteena on edistää:

- 1) väestön yhdenvertaisia mahdollisuuksia sivistykseen ja kulttuuriin;
 - 2) tiedon saatavuutta ja käyttöä;
 - 3) lukemiskulttuuria ja monipuolista lukutaitoa;
 - 4) mahdollisuuksia elinikäiseen oppimiseen ja osaamisen kehittämiseen;
 - 5) aktiivista kansalaisuutta, demokratiaa ja sananvapautta.
- Tavoitteen toteuttamisessa lähtökohtina ovat yhteisöllisyys, moniarvoisuus ja kulttuurinen moninaisuus.

Yleisen kirjaston tehtävänä on:

- 1) tarjota pääsy aineistoihin, tietoon ja kulttuurisisältöihin;
- 2) ylläpitää monipuolista ja uudistuvaa kokoelmaa;
- 3) edistää lukemista ja kirjallisuutta;
- 4) tarjota tietopalvelua, ohjausta ja tukea tiedon hankintaan ja käyttöön sekä monipuoliseen lukutaitoon;
- 5) tarjota tiloja oppimiseen, harrastamiseen, työskentelyyn ja kansalaistoimintaan;
- 6) edistää yhteiskunnallista ja kulttuurista vuoropuhelua.

Edellä tarkoitetun tehtävän hoitamiseksi yleisellä kirjastolla tulee olla tarkoituksenmukaiset tilat, ajantasainen välineistö sekä riittävä ja osaava henkilöstö.

Kuntien kulttuuritoimintalaki tuli voimaan 1.3.2019. Kuten muussakin uudessa taiteen ja kulttuurin lainsäädännössä, myös kulttuurilaissa on määritelty lain tavoitteet, jotka ovat;

- 1) tukea itseilmaisua, kulttuurin tekemistä ja kokemista;
- 2) edistää kaikkien yhdenvertaisia mahdollisuuksia ja osallistumista kulttuuriin, taiteeseen ja sivistykseen;
- 3) vahvistaa väestön hyvinvointia ja terveyttä sekä osallisuutta ja yhteisöllisyyttä kulttuurin ja taiteen keinoin;
- 4) luoda edellytyksiä paikallisen ja alueellisen elinvoiman kehittymiselle ja sitä tukevalle luovalle toiminnalle kulttuurin ja taiteen keinoin.

Lain mukaan kunnan tulee:

- 1) edistää kulttuurin ja taiteen yhdenvertaista saatavuutta ja monipuolista käyttöä;
- 2) luoda edellytyksiä ammattimaiselle taiteelliselle työlle ja toiminnalle;
- 3) edistää kulttuurin ja taiteen harrastamista sekä niihin liittyvää kansalaistoimintaa;
- 4) tarjota mahdollisuuksia kulttuurin ja taiteen eri muotojen ja alojen tavoitteelliseen taide- ja kulttuurikasvatukseen;
- 5) edistää kulttuuriperinnön ylläpitämistä ja käyttöä sekä paikallista identiteettiä tukevaa ja kehittävää toimintaa;
- 6) edistää kulttuuria ja taidetta osana asukkaiden hyvinvointia ja terveyttä, osallisuutta ja yhteisöllisyyttä sekä paikallista ja alueellista elinvoimaa;
- 7) edistää kulttuurista vuorovaikutusta ja kansainvälistä toimintaa ja toteuttaa muita kulttuuriin ja taiteeseen liittyviä toimia.

Oleellista uudessa laissa on:

- Kulttuuripalvelut on määritelty peruspalveluksi ja lähipalveluksi.
- Yhteistyö korostuu (kunnan sisäinen poikkihallinnollinen, alueellinen, viranomaisten välinen jne. yhteistyö)
- Asukkaiden kuuleminen ja osallistuminen
- Arviointi on pakollista osana kuntastrategiaa ja hyvinvointikertomusta
- OKM ja THL aloittavat kulttuurin TEA-viisarin tietojen keräyksen

Uudistettu museolaki (314/2019) on hyväksytty ja tulee voimaan vuoden 2020 alusta lukien. Museoiden haku uuden järjestelmän piiriin päättyi 20.2.2019. Museo voidaan hyväksyä valtionosuuden piiriin vain museon ylläpitäjän hakemuksen perusteella. Valtionosuuden piiriin hyväksyminen edellyttää, että museo täyttää museolain 5 §:ssä säädetyt edellytykset.

Raision museo Harkko on saanut valtionosuutta vuodesta 2011 lähtien kahden henkilötyövuoden verran. Seuraava haku valtionosuuden piiriin on vuonna 2022 koskien valtionosuuden piiriin pääsyä vuodesta 2023 alkaen.

Edellytyksenä ammatillisen museon hyväksymiselle valtionosuuteen oikeutetuksi on, että:

- 1) museon ylläpitäjänä on kunta tai kuntayhtymä taikka sellainen yksityinen yhteisö tai säätiö, jonka sääntömääräisiin tehtäviin kuuluu museotoiminnan harjoittaminen tai museon ylläpitäminen;
- 2) museon toiminnalle on taloudelliset edellytykset;
- 3) museota ei ylläpidetä taloudellisen voiton tavoittelemiseksi;
- 4) museolla on toimintaa ohjaavat säännöt, joissa sen vastuualue on määritelty;
- 5) museolla on kokoelma ja kokoelmapoliittinen ohjelma;
- 6) kokoelman säilyminen museokokoelmana on turvattu myös museon lopettaessa toimintansa;
- 7) museo on avoinna yleisölle säännöllisesti, sen toiminta on ympärivuotista ja sen kokoelmat ovat museon käyttäjien tavoitettavissa;
- 8) museon tilat ovat tarkoituksenmukaiset;
- 9) museolla on toiminnasta vastaava päätoiminen johtaja, jolla on virkaan tai tehtävään soveltuva ylempi korkeakoulututkinto, johtamistaito ja tehtävän edellyttämä riittävä perehtyneisyys museon toimialaan ja tehtäviin;
- 10) museolla on vähintään kaksi päätoimisessa palvelussuhteessa työskentelevää museoalan asiantuntijaa, joista toinen voi olla samalla museon johtaja ja joilla on soveltuva korkeakoulututkinto sekä suoritettut museologian perusopinnot;
- 11) museolla on riittävä määrä muuta henkilöstöä;
- 12) museolla on monivuotinen tavoitteita, toimintaa ja taloutta koskeva suunnitelma.

Museolain tavoitteena on:

- 1) ylläpitää ja vahvistaa yksilöiden ja yhteisöjen ymmärrystä ja osallisuutta kulttuurista, historiasta ja ympäristöstä;
- 2) edistää kulttuuri- ja luonnonperinnön sekä taiteen säilymistä tuleville sukupolville;
- 3) edistää yhteisöllisyyttä, jatkuvuutta ja kulttuurista moninaisuutta;
- 4) edistää sivistystä, hyvinvointia, yhdenvertaisuutta ja demokratiaa.

Museotoiminnan tarkoituksena on:

- 1) kulttuuri- ja luonnonperinnön sekä taiteen tallentaminen ja säilyttäminen;
- 2) aineistoja ja muita sisältöjä koskevan tutkimuksen edistäminen ja hyödyntäminen;

- 3) aineistojen ja tiedon saatavuuden, saavutettavuuden ja käytön edistäminen;
- 4) kulttuuri- ja luonnonperinnön sekä taiteen esittäminen ja elämysten tarjoaminen;
- 5) yleisötyö, vuorovaikutus sekä opetuksen ja kasvatuksen edistäminen.

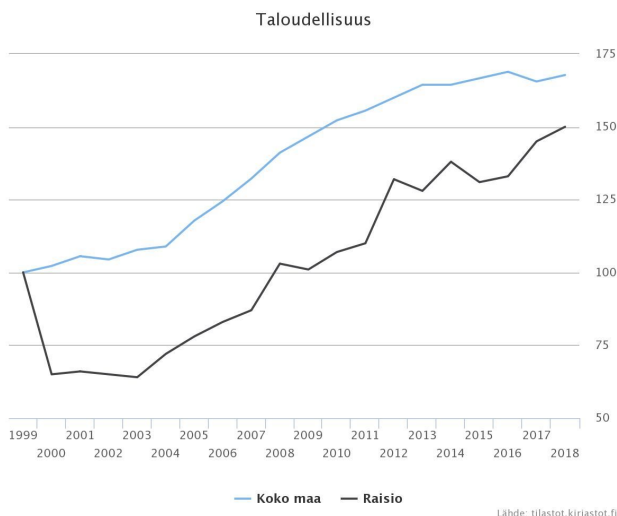
2. Kirjasto- ja kulttuuripalveluiden nykytilanne ja nykyiset yksiköt

Raision uuden Kirjastotalon suunnittelun yhteydessä 1990-luvun alkupuolella tavoitteena oli luoda yhteinen kirjasto- ja kulttuuripalveluille omistettu talo. Talon valmistuessa 1999 kulttuuritalo -kokonaisuus ei vielä täysin toteutunut, johtuen mm. kirjasto- ja kulttuuripalvelujen erillisistä organisaatioista ja mm. silloisesta kirjastolaista. Vuonna 2001 Raision kirjasto- ja kulttuuripalvelut yhdistettiin ja tällä hetkellä kirjaston tiloissa ja toimintana järjestetään suurin osa perinteisesti kulttuuripalvelujen toiminta-alaan kuuluvista tapahtumista ja tilaisuuksista, mm. konsertteja ja elokuvaesityksiä. Lisäksi vuonna 2017 voimaan tullut uusi kirjastolaki on tuonut kirjastoille uusia velvoitteita mm. tapahtumatuotannossa, jota seurataan OKM:n tilastoinnissa.

2.1. Kirjastopalvelut

Raision kirjasto on perinteisesti ollut erittäin käytetty ja kustannustehokas toimintayksikkö, joskin myös Raisiossa fyysiset lainaukset ovat laskeneet koko 2010-luvun. Edelleenkin lainaus on Raisiossa merkittävästi koko maan keskiarvoa korkeampaa ja kirjaston taloudellisuus (henkilöstökulut + kirjastoaineistokulut) / (käynnit + lainaus) on maan keskiarvoa parempi.

Kokonaislainaus suhteessa asukasluukuun koko maassa ja Raisiossa 1999 - 2018.

Taloudellisuus = (henkilöstökulut + kirjastoaineistokulut) / (fyysiset käynnit + lainaukset) suhteessa asukasluukuun koko maassa ja Raisiossa 1999 - 2018. Mitä pienempi arvo, sitä parempi.

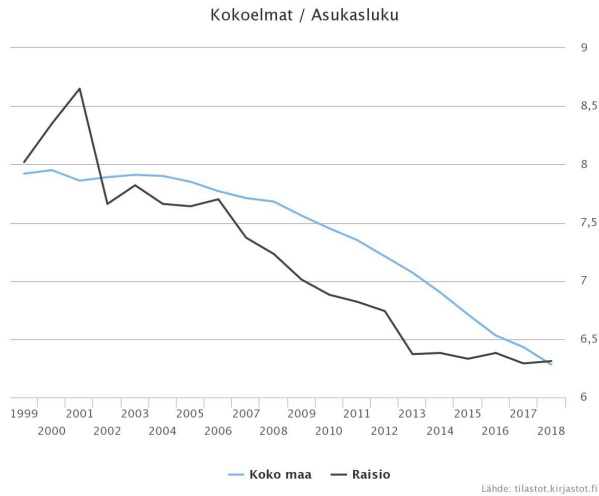
Kaikki esityksessä käytetyt kirjastotilastot OKM:n Yleisten kirjastojen tilastotietokanta.

Kirjastossa 20 vakanssia, joista kaksi on tällä hetkellä täyttämättä työvapaan ja irtisanoutumisen takia. Henkilökunnasta yhdeksällä on alempi tai ylempi korkeakoulututkinto. Kirjastonhoitajia/erikoiskirjastonhoitajia on kymmenen, kirjastovirkailijoita kuusi ja muita neljä (kirjastomestari, kirjastoavustaja ja 1,5 palvelusihteeriä).

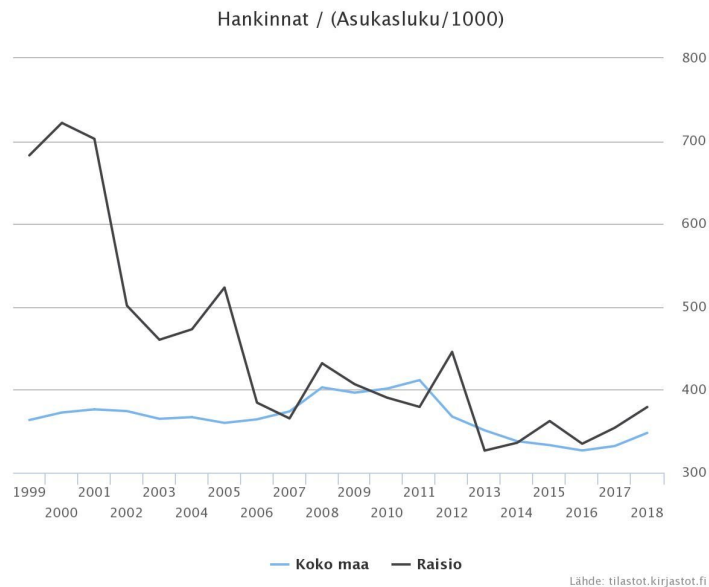
Raisiossa kirjaston henkilökuntaan kuuluu Martinsalin auditorion vahtimestari/kirjastomestari sekä varavahtimestari, auditorion tulot menevät tekniselle virastolle. Nykyinen henkilöstömitoitus on kohtuullinen, joskin vapautuvien tehtävien täytössä tulee huolehtia koulutustason nostosta ja kirjaston

henkilökunnan monipuolisesta osaamisesta. Jatkossa erityisesti lasten- ja nuorten palvelut, tapahtumatoiminta, ikäihmisten palvelut ja digipalvelut kaipaavat lisäpanostusta.

Vaski-kirjastoyhteistyön yhteisen aineistokokoelman ansiosta asiakkaille on mahdollista tarjota ajankohtainen ja palveleva kokoelma. Kirjaston peruskokoelma on hyvä ja hankinta on kohtuullisella tasolla.

Kokoelmat suhteessa asukaslukuun koko maassa ja Raisiossa vuosina 1999 - 2018. OKM

Hankinnat suhteessa asukaslukuun koko maassa ja Raisiossa 1999 - 2018. OKM

2.2. Kulttuuripalvelut

Turun ammatillisten kulttuurilaitosten naapurina Raision kulttuuripalveluiden linjana on, että pääosa tapahtumista järjestetään yhteistyössä varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen kanssa. Ns. suurelle yleisölle tarkoitettut konsertit ym. tilaisuudet järjestetään yleensä tilaisuuden järjestäjän/esiintyjän kanssa siten, että

kulttuuripalvelut tarjoaa tilan, järjestäjä/esiintyjä hoitaa ohjelman ja saa lipputulot. Tapahtumatuotanto on henkilöresurssien takia ollut erittäin pienimuotoista ja tapahtuu pääosin Kirjastotalossa.

Kulttuuripalvelut on jaettu kolmeen menokohtaan:

- 1) Raision museo Harkko
- 2) Taidekasvatus (oppilaspaiikat alueen musiikkioppilaitoksissa, Raision nuorisosoittokunta jne.)
- 3) Muu kulttuuri- ja kotiseututoiminta (ns. yleinen kulttuuritoiminta, Krookilan, Friisilän, Kylä-Klemelän ja Raision teatterin tilavuokrat, avustukset, vuosittaiset tapahtumat ja juhlat).

	Museo-kohteet	Menot yht. 2018	Tulot yht. 2018	Menot / asukas	Menot / kävijä	Asukas -määrä	Avoinna olopäivät / kohteet	Museon kävijämäärä	Näyttelyt
Raisio museo Harkko	1	167 803 €	48 996 €	6,90€	29,60€	24 178	258	5662	8
Turun museo-keskus	6	10 469 230 €	4 643 270 €	56€	25€	191 331	263	410 727	7
Naantalin museo	2	381 077,3 €	67 462 €	19,80€	42,54€	19 245	97,5	8958	8
Uudenkaupungin museo	5	289 863 €	102 292 €	18,40€	31,44€	15 700	98,8	9217	12

Yllä vertailu eräiden alueen kunnallisten museoiden kustannuksista ja toiminnoista v. 2018. Lähde Museoviraston Museotilasto.

Kulttuuripalveluiden henkilöstöresurssit ovat 2 henkilötyövuotta museossa (valtionosuuden edellytys), 40 % kirjasto- ja kulttuuritoimenjohtajasta (ei toteudu), 20 % palvelusihteeristä ja 50 % nuorisosoittokunnan johtajasta. Lisäksi on tuntityöntekijöitä esim. soitonopettajat, näyttelyvalvojat jne.

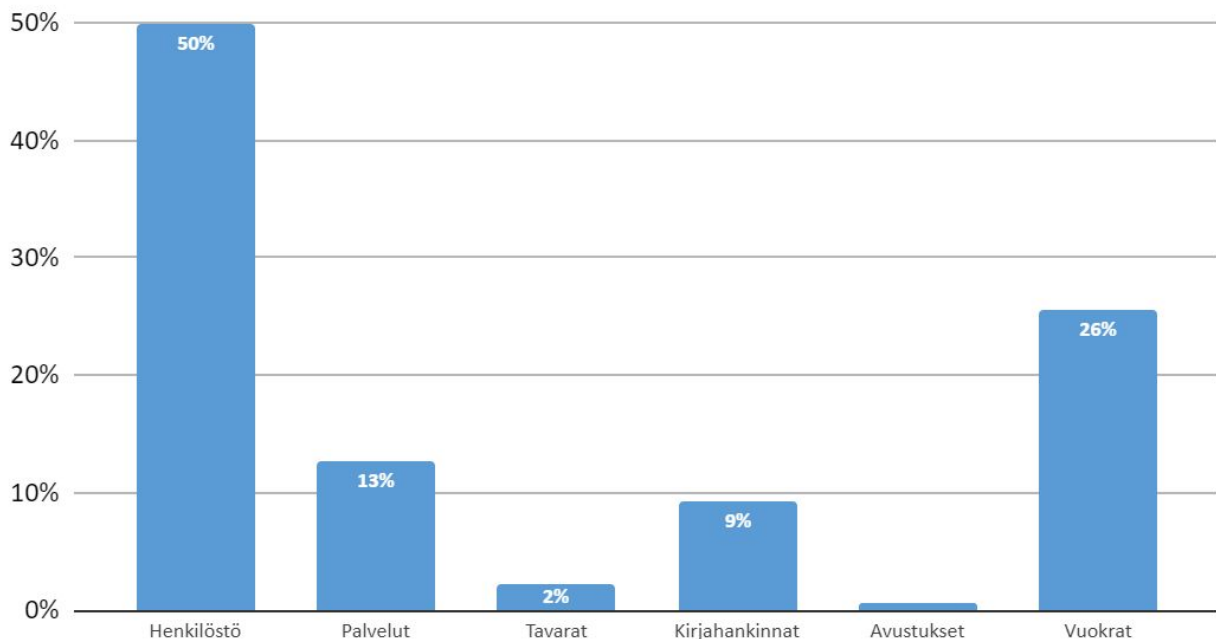
2.3. Toiminnan järjestämisen kustannukset 2018

	Kirjasto	Kulttuuri
tulot	42 938,00 €	44 736,00 €
menot	1 446 859,00 €	506 301,00 €
netto	- 1 403 921,00 €	- 461 565,00 €
Yhteensä	1 397 911,00 €	485 867,00 €

Kirjaston ja kulttuurin tilinpäätös 2018

Henkilöstö	50%	931713
Palvelut	13%	235962
Tavarat	2%	41343
Kirjahankinnat	9%	172521
Avustukset	1%	10000
Vuokrat	26%	476831
		1868370

Kirjaston ja kulttuurin tilinpäätös 2018

2.4. Maksutulot kirjasto- ja kulttuuripalveluissa

Yleisen kirjaston omien aineistojen käyttö, lainaus ja varaaminen sekä ohjaus ja neuvonta on lakisääteisesti maksutonta. Kunta voi periä myöhässä palautetuista aineistoista, varatun aineiston noutamatta jättämisestä ja muista suoritteista kohtuullisen, enintään suoritteen tuottamisesta kunnalle aiheutuvien kokonaiskustannusten määrää vastaavan maksun. Tämä pitää tuottojen osuuden kirjastopalveluiden kustannuksissa erittäin pienenä, noin 3%:ssa. Vaskin yhteisen asiakkuuden takia kirjaston maksut päätetään Vaski-tasoisina.

Kulttuuripalveluissa kunta voi periä maksuja järjestämästään toiminnasta. Raisiossa pääosa kulttuuripalvelujen tuloista tulee tilavuokrista, lisäksi maksuja peritään mm. nuorisosoittokunnassa ja yleisötilaisuuksista. Musiikkioppilaitosten opiskelijat maksavat oppilaitoksiin normaalin lukukausimaksun. Kulttuuripalveluissa tuottojen osuus kuluista on hieman alle 10%.

Raision museo Harkon näyttelyt ovat olleet vuodesta 2010 lähtien yleisölle maksuttomia. Ryhmien opastuksesta sekä sijoitettavista teoksista kunnan ulkopuolisiin kohteisiin peritään maksu. Raision museo

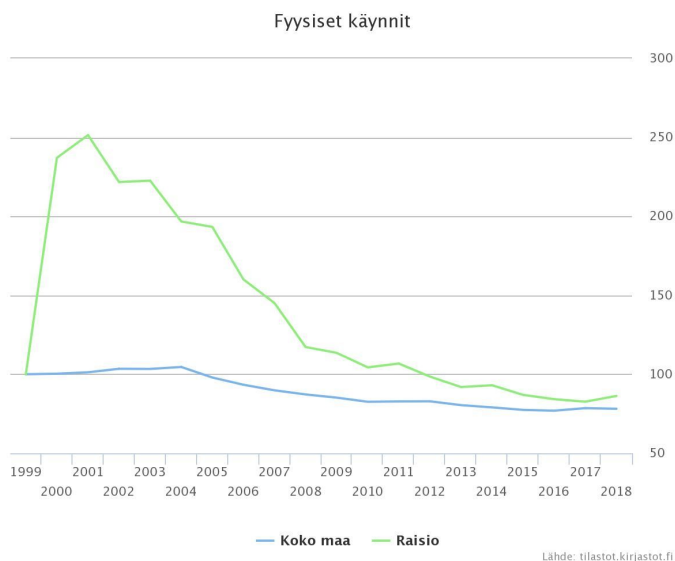
Harkko on ollut museoiden valtionosuuden piirissä, vuosittainen valtionosuus on noin 49 000 €. Museolain uudistuksen myötä valtionosuudet haetaan jatkossa joka neljäs vuosi uudestaan, ensi kauden 2020 - 2023 valtionosuudet selviävät kuluvana syksynä.

Vuoden 2020 talousarvion yhteydessä on varauduttu kulttuuripalveluiden maksujen korotuksiin.

3. Käytössä olevat tilat ja asiakasmäärien kehitys

Raisiossa toimii yksi pääkirjasto, neljä sivukirjastoa on lakkautettu 2000-luvulla. Tällä hetkellä 51 % asukkaista on kirjastokortti (valt. kunn. luku 35 %). Noin 62 % raisiolaisista asuu kahden kilometrin päässä kirjastosta (OKM:n suositus on 80 %, joskin sähköisten aineistojen lisääntymisen myötä voidaan suosituksen todeta osittain vanhentuneen). Lisäksi kirjastolla on miehittämätön lainauspiste Hulvelan palvelutalossa.

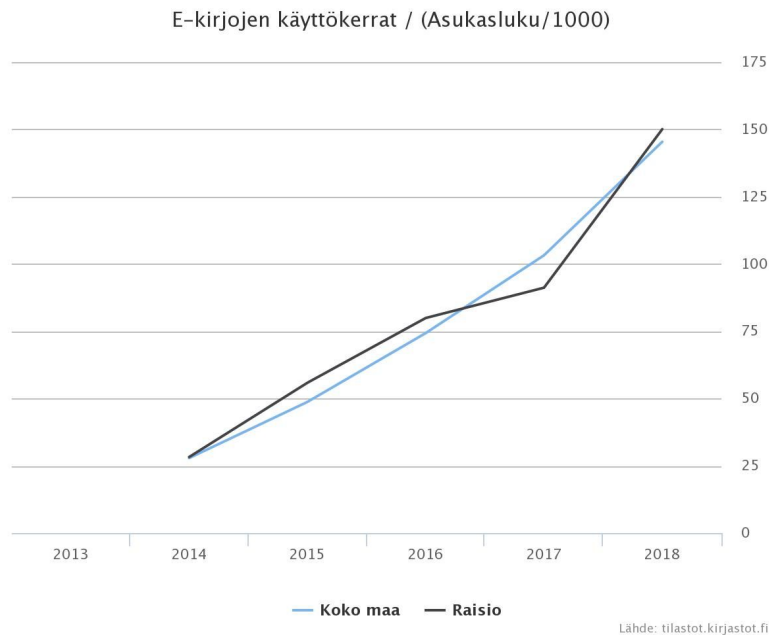
Kirjaston tilat ovat melko hyvät, käytössä 2257 m². Erityisesti aulatilat ja auditorio mahdollistavat erilaiset tapahtumat ja ulkopuolisten toimijoiden kanssa tehtävän yhteistyön. Kirjaston tapahtumat ovatkin lisääntyneet paljon viimeisen viiden vuoden aikana ja etenkin uuden kirjastolain voimaantulon myötä. Toiminnan kehittäminen ja uudet toiminnot vaativat kuitenkin tilamuutoksia, joita esitellään tarkemmin seuraavassa kappaleessa, tällä hetkellä tilojen suurimmat ongelmat ovat akustiikka ja muunneltavuuden puute.

OKM

Niin lainauksessa kuin fyysisissä käynneissä näkyy selvästi kirjaston valmistumisen 1999 tuoma kävijä- ja lainauspiikki 2000 - 2001 ja toimintojen normalisoituminen 2000-luvun lopulla. Raisiossa lainauksen ja fyysisten käyntien suureen laskuun on vaikuttanut aiemmin erittäin vilkas musiikkikirjaston käyttö, joka on laskenut vuoden 2005 noin 150 000 lainasta noin 15 000 lainaan vuonna 2018. Kirjalainojen määrän lasku on ollut hitaampaa, ja kokonaisuudessaan lasku on pysähtynyt viime vuosina.

Vastaavasti E-aineistojen lainaus kasvaa nopeasti, joskin sitä hidastavat kustantajien kirjastoille asettamat myyntirajoitukset. Myös kävijämäärät ovat kääntyneet hienoisen kasvuun. Tämä kehitys puoltaa kirjaston suunniteltuja tilamuutoksia.

OKM

Kulttuuripalveluiden hallinnassa on Friisilän verstaal alueen kiinteistöt (483 m² ja 304 m²), Krookilan kotiseutukeskus (610 m²), teatteritilat vanhalla Kauppaoppilaitoksella (390 m²) sekä Raision museon Harkon kokoelmien väliaikaiset säilytystilat, seitsemän erillistä tilaa (1218 m²). Harkon näyttelytilat toimivat kaupungintalolla aulatiloissa, joissa on myös muuta toimintaa. Krookilan kotiseutukeskus on vuokrattu ravintolatoimintaan, sen lisäksi kulttuuripalvelut, Raision teatteri ja muut yhdistykset käyttävät tiloja kulttuuritoimintaan.

Friisilän verstaal alueen navetta on vuokrattu V-S Käsi- ja taideteollisuusyhdistykselle ja Mainostoimisto Hurraalle sekä yhdelle raisiolaiselle käsityöläiselle, vajakakennus on vuokrattu Luonnonsuojeluyhdistykselle ja Raision Rinkalle. Kylä-Klemelän kiinteistössä toimivat Raision seudun taideyhdistys, Savesta ry, Raisio-opiston taidepiirit ja lasten ja nuorten kuvataidekoulu. Entisen kauppaoppilaitoksen auditorio/teatteritila on Raision teatterin ja Raision lapsi- ja nuorisoteatterin käytössä, tiloissa on satunnaisesti myös muuta toimintaa. Pääosa kulttuuripalvelujen tuloista tulee tilojen vuokratuloista.

Raision museo Harkon toiminta alkoi vuonna 2000 museo- ja kulttuurikeskukseksi korjatussa entisen kunnantalon kiinteistössä. Tiloissa toimivat tällöin myös Raision teatteri sekä Raision lapsi- ja nuorisoteatteri. Näyttelytiloja oli kaksi: taidemuseo näyttelytila oli 190 m² sekä kesällä käytössä oleva teatteristudio n. 95 m² ja arkeologisen osaston näyttelytila n. 150 m².

Toukokuusta 2011 lähtien näyttely- ja yleisötyö on toiminut väistötiloissa kaupungintalon valtuustotasanteella, jossa ripustusala on 36 juoksumetriä sekä neljä pientä ja kolme isoa vitriiniä. Tila ei ole museaaliseen näyttelytoimintaan soveltuva, ja mm. puutteellisen valvonnan ja ilmastoinnin takia tilaan on mahdoton saada vaihtonäyttelyitä muista museoista.

Museolla on erillisiä säilytystiloja kuudessa kohteessa: taidevarasto; museo- ja kulttuurikeskuksen kiinteistö, mm. arkeologinen varasto; kulttuurihistoriallinen kokoelma/kirjakokoelmat; Krookilan kotiseutukeskus, Kaanaan posti, Petäsmäen kirjasto ja Hitinmäki. Arkistoaineisto sijaitsee työhuoneella tai keskusarkistossa.

Museon nykyiset tilat ovat vaikeuttaneet merkittävästi niin näyttelyjen järjestämistä kuin museon yleisötyötä. Nykyisissä tiloissa museo ei voi toteuttaa museoammattillista museotoimintaa, vaan se tarvitsee asianmukaiset näyttely- ja varastotilat.

Museo- ja kulttuurikeskuksessa kävijämäärä oli +/- 4000, kaupungintalon väistötiloissa ollessa +/- 5000. Kävijämäärää on kasvattanut museon vapaa pääsy vuodesta 2010. Kaupungintalon näyttelytiloissa ollessa kävijämäärän lasku pohjautuu pääosin arvioon. Väistötiloissa työskenneltäessä etenkin koulu- ja varhaiskasvatuksen kävijämäärät ovat laskeneet. Opettajilta saadun palautteen mukaan nykyiset näyttelytilat eivät toimi oppilasryhmien kanssa.

4. Esitettävät muutokset

Palveluihin esitettävät muutokset on johdettu sekä kaupungin strategiasta, hyvinvointisuunnitelmasta, lainsäädännön ja valtion ohjauksen kehityksestä että yleisistä toimintaympäristön muutoksista. Kirjasto- ja kulttuuripalveluiden osalta 2020-luvun kehittämiskohteet voi tiivistää kolmeen päälinjaan;

- 1) **Kirjastotalon kehittäminen kulttuuritalona osana innostavaa ja aktivoivaa koulukeskusta ja kaikenikäisten raisiolaisten osallisuuden ja harrastusmahdollisuuksien parantaminen.**
- 2) **Lasten ja nuorten harrastustoiminnan ja etenkin lukemisen ja kulttuuriharrastustoiminnan lisääminen osana hyvinvoinnin edistämistä.**
- 3) **Asukkaiden ja etenkin ikäihmisten aktiivisen osallistumisen ja hyvinvoinnin tukeminen.**

1) Kirjastotalon kehittäminen kulttuuritalona ja koko koulukeskuksen kehittäminen alueellisena hyvinvointikeskuksena, jossa on tilat myös museotoiminnalle.

Tilojen tulee tukea uuden kirjastolain mukaista monimuotoista toimintaa. Kirjastossa tulee olla enemmän asiakkaiden työpisteitä ja ryhmätiloja, joita asiakkaat voivat itsenäisesti käyttää haluamallaan tavalla. Tämä edellyttää tilojen, kalusteiden ja palveluiden muutoksia. Kirjastotaloon tulee mm. saada kahvio, joka palvelee paitsi asiakkaita, toimii Martinsalin lämpiötilana.

Kouluryhmien kirjastokäynnit tapahtuvat nykyään kirjastosalissa, mikä toisaalta häiritsee muita asiakkaita, toisaalta ryhmät häiriintyvät kirjaston muusta toiminnasta. Kirjasto on esittänyt vuoden 2020 korjausesityksissä alakerran työhuoneen muuttamista ryhmätilaksi, ja vastaavan työhuone-tilan rakentamista yläkertaan. Asiakkaiden omatoimiseen käyttöön on esitetty ns. pienryhmätilaa kirjastosalin 2. kerrokseen. Myös ns. hiljaisen lukutilan akustiikkaa tulee parantaa.

Jotta Kirjastotalo osaltaan tukisi aktiivista kansalaistoimintaa, Raisio-huoneen tulee olla paremmin raisiolaisten yhdistysten käytettävissä.

Lisäksi jatkossa e-aineistojen, etenkin e-lehtien lisääntyminen ja Föli-myyntin siirtyminen verkkoon mahdollistavat kirjaston tilankäytön uudistamisen. Kirjaston lehtilukusali/Palvelupiste voidaan muokata enemmän omatoimisesti käytettäväksi. Tällöin lukusali/Palvelupisteessä vapautuu tilaa uusiin toimintoihin.

Raision museo Harkon nykyiset näyttelytilat eivät täytä museaalisten näyttelytilojen vaatimuksia, joten teos- / esinelainojen saanti näyttelyihin on mahdotonta. Tilat rajoittavat myös näyttelyjen sisältöä, esitettävää taidetta ja näyttelysuunnittelua. Mikäli suunnitelmat perusopetuksen palveluverkon uudelleen organisoinnista etenevät, museon näyttelytilat voitaisiin siirtää Koulukeskukseen sijoittuviin uudiskohteisiin tai Kirjastotaloon.

Museokokoelmien saavutettavuuden turvaamiseksi museon yhteyteen tarvitaan myös tutkijatilat.. Museo tulee yleisötyössä panostamaan edelleen digitaalisiin palveluihin avaamalla arkistoja ja kokoelmia tutkijoiden ja yleisön käyttöön. Näyttelytilojen yhteydessä tulee olla yleisötyötilat, joissa on mahdollista toteuttaa työpajatoimintaa, tämä olisi mahdollista toteuttaa esimerkiksi Kirjastotalon työpajatilassa.

2) Lasten ja nuorten lukutaidon ja lukemisen sekä kulttuurisen harrastustoiminnan edistäminen osana hyvinvoinnin edistämistä.

Huoli lasten ja nuorten lukutaidosta on valtakunnallinen. Raisiossa nykyiseen mediakasvatussuunnitelmaan sisältyy kirjastopalveluihin ja lukemiseen ohjaavia ryhmäkäyntejä esikoulusta 9. luokalle asti (1. ja 4. luokille järjestetään mm. kirjavinkkauksia, mikäli resurssit sallivat), lisäksi syksyllä 2019 aloitettiin lukion äidinkielen ryhmien ohjatut kirjastonkäytön opastukset. Suunnitelman toteutus on ollut haasteellista kahdella kirjastonhoitajalla, sillä sekä koulut että päiväkodit toivovat tarjonnan (mm. kirjavinkkauksen) tuntuvaa lisäämistä. Syksyllä 2019 toinen lastenkirjastotyötä tekevästä kirjastonhoitajasta on irtisanoutunut, eikä mediakasvatussuunnitelmaa todennäköisesti voida toteuttaa suunnitelmien mukaisesti vuonna 2020. Mediakasvatussuunnitelman täysipainoinen toteutus ja laajennus vaatisi lisäresursseja, lasten ja nuorten tiimin avoin tehtävä tulee täyttää ja tiimiin tulee palkata yksi kirjastonhoitaja lisää. Tällöin lasten- ja nuorten kirjastotyötä tekisi yhteensä kolme henkilöä.

Raisiossa kirjasto hoitaa merkittävän osan ns. yleisen kulttuuritoimen tapahtumatuotannosta (elokuvat, konsertit, lasten tilaisuudet jne.). Nykyisillä henkilöresursseilla kulttuuripalvelujen tuottaminen ei ole suunnitelmallista ja mm. varhaiskasvatuksessa ja perusopetuksen uudistunut Elämyspolku -kulttuurikasvatusohjelma ja lasten ja nuorten kulttuurisen hyvinvoinnin vahvistamiseen tähtäävä harrastustoiminta edellyttävät kulttuuripalvelujen henkilöstöresurssin vahvistamista esim. yhdellä kulttuurituottajalla.

Uudessa kulttuurilainsäädännössä korostettu kulttuurihyvinvoinnin edistäminen edellyttää kulttuurikentän, tapahtumien ja tilojen koordinoitua, johon tällä hetkellä ei ole resursseja. Kulttuuritoiminnan pitkäjänteinen suunnittelu ja toteuttaminen vaatii kulttuurituottajaa.

3) ikäihmisten aktiivisen osallistumisen tukeminen

Erytysryhmien ja ikäihmisten palveluihin erikoistunut kirjastonhoitaja aloitti syksyllä 2019. Tavoitteena on jatkaa kirjaston kotipalvelua, Hulvelan lainauspisteen ylläpitoa, sekä mahdollisuuksien mukaan ikäihmisille suunnattuja lukupiiritoimintaa ja muita kohtaamispaikkoja. Myös Raision museo Harkko tekee säännöllistä yhteistyötä hoito- ja hoivapalvelujen kanssa. Kirjasto- ja kulttuuripalvelujen ja hoito- ja hoivapalvelujen yhteisenä tavoitteena on juurruttaa kulttuurihyvinvointi osaksi laitosasumista ja vanhusten kotipalvelua myös Raisiossa. Tämä vaatii hoitohenkilökunnan kulttuuriosaamisen lisäämistä yhteistyössä kirjasto- ja kulttuuripalvelujen kanssa.

Riittävä digiosaaminen ovat edellytys yhteiskuntaan osallistumiselle ja 2019 voimaan tullut Digipalvelulaki edellyttää kirjastoilta mm. osallistuvan digipalveluita tarjoavien alueellisten verkoston toimintaan mm. tarjoamalla tilojaan muiden neuvojien käyttöön. Vaikka Raisiossakin

aikuisten digineuvontaa antaa useampi taho, tarve on jatkuvaa. Jo nyt kirjastossa toimii Rasekon, alueen pankkien ja Raisio-opiston digineuvontaa, lisäksi kirjasto opastaa omien digipalvelujensa käytössä. Kirjasto on myös mukana alueellisessa digineuvoja -koulutushankkeessa, jossa tavoitteena on kehittää kirjastohenkilökunnan digiosaamista ja neuvontataitoja. Kirjastossa aloitetaan ns. Kaikki oppii -työpaja syksyllä 2019 yhteistyössä Raisio-opiston kanssa. Jatkossa digiosaaminen ja neuvontataidot tulee huomioida rekrytoinneissa.

5. Muutosten kustannusvertailu ja vaikutusten arviointi

Kirjastopalveluiden henkilöstömuutokset on tarkoitus toteuttaa tehtävänimikkeiden muutoksilla eläköitymisten ja irtisanoutumisten yhteydessä.

Kirjastonhoitaja lasten ja nuorten kirjastopalveluihin

35 000 €/ vuosi

Mahdollistaa kirjaston ja varhaiskasvatuksen ja koulujen syvenevän yhteistyön. Esimerkiksi koulut toivovat kirjavinkkauksia paljon enemmän kun mitä kirjaston resurssit tällä hetkellä antavat myöten. Kirjasto ei tällä hetkellä kykene tarjoamaan toiselle asteelle mitään palveluja.

Kulttuurituottaja kirjasto- ja kulttuuripalveluihin

35 000 €/ vuosi

Kulttuuripalvelujen resurssit eivät tällä hetkellä mahdollista laajemman kulttuuritoiminnan toteuttamista. Kulttuurituottaja huolehtii paitsi koulujen ja varhaiskasvatuksen Elämyspolun toteutuksesta, vastaa myös kulttuuripalvelujen muusta tapahtumatuotannosta ja harrastetiloista.

Ikäihmisten ja erityisryhmien palveluihin ja digineuvontaan erikoistunut kirjastonhoitaja 35 000 €/vuosi

Digineuvontaan erikoistunut kirjastonhoitaja toimii ohjaajana digipajassa ja kehittää digineuvontaa yhteistyössä kaupungin muiden toimijoiden kanssa sekä työskentelee soveltavissa kirjastopalveluissa ikäihmisten ja erityisryhmien kanssa.

Kirjaston tilamuutokset ja kalusteet/laitteet

Kirjaston tilamuutostarpeet ovat lukusalin työpajatila, lasten ja nuorten palvelujen ryhmättila, yleisön pienryhmättila ja yläkerran työhuone.

Työpaja tulee Palvelupisteen yhteydessä olevaan sanomalehtilukusaliin. Tila vaatii kalustuksen ja akustoinnin. Työpajassa on kaikille avointa digipajatoimintaa, mahdollisesti koulujen digitunteja, käsityöpiirejä ym. toimintaa.

Alakerran ryhmättila (nykyinen työhuone) mahdollistaa päiväkotij- ja kouluryhmien kirjastovierailut häiriöttömässä tilassa. Muuna aikana tila on lasten- ja nuortenosaston osastokäytössä. Koska nykyinen alakerran työhuone muutettaisiin koulujen ryhmättilaksi, korvaava työtila rakennetaan yläkertaan seinäkkeillä. Tilat on akustoitava.

Kirjastosta kysytään yhä enemmän alle 7 – 8 hengen pienryhmättilaa, jossa ryhmä voisi kokousta tai tehdä erilaisia ryhmätöitä. Tila rakennetaan 2.krs musiikkiosaston tilaan seinäkkeillä ja se on akustoitava, samoin kuin nykyinen 2. kerroksen ns. hiljainen lukutila.

Työpajan laitteet (3 D-tulostin, laserleikkuri, tietokoneet 5 kpl, VR-lasit jne.) 10 000 €

Tila- ja kalustemuutokset:	
alakerran luokkatila + kalustus	15 000 €
Yläkerran työhuonetila	15 000 €
Yläkerran pienryhmätila	10 000 €
Akustoinnit ja muut muutostyöt tilossa	30.000 €

Museon näyttelytila ? €

Museon nykyinen, väliaikainen näyttelytila kaupungintalolla ei mahdollista museaalisia näyttelyitä eikä esim. vaihtonäyttelyitä muista museoista. Ajanmukainen, museaaliset vaatimukset täyttävä näyttelytila mahdollistaa korkeatasoisten näyttelyjen järjestämisen ja yleisötyön toiminnan kehittämisen sekä nopean reagoinnin taide- ja museoalan toimintakentän muutoksiin.

Museon näyttelytilavaatimus on noin 300 m². Ideaalitulanteessa arkeologinen ja taideosasto olisivat erikseen, eli tällöin tilavaatimus olisi noin 500 m². Ripustusseinät tulee olla yli 3 m korkeita, osa huonekorkeutta yli 4 m. Tilojen tulee olla muunneltavat ja pimennettävät, ja niissä tulee olla monipuoliset tekniset mahdollisuudet, mm. mahdollisuus kiinnittää kattoon. Näyttelytilan lisäksi tulisi olla erillinen pedagoginen / tutkimustila.

Palveluverkkoselvityksessä ehdotetut muutokset mahdollistavat Raision kirjasto- ja kulttuuripalvelujen kehittämisen 2020- luvulla sekä olemassa olevaa lainsäädäntöä noudattavaksi että asukkaiden tarpeita vastaavaksi ja mahdollistavat hyvinvointipalveluiden jatkuvan kustannustehokkaan kehittämisen.